

ПРИКАЗ КЊИГЕ СЛОБОДАНА РЕЉИЋА „МЕДИЈИ И ТРЕЋИ СВЕТСКИ РАТ – СМАТРАЈТЕ СЕ МОБИЛИСАНИМ“

Никола Тошић Малешевић*
Министарство одбране Републике Србије,
Универзитет одбране у Београду, *Војно дело*

Медији и Трећи светски рат – Сматрајте се мобилисаним, Слободан Рељић, Catenamundi, Београд, 2016, 302 стр.

Манипулација истином, изношење лажи и полуистина, намерно збуњивање читалаца и сопственог становништва данас је постало константа у скоро свим државама (а нарочито на Западу), од краја Другог светског рата 1945. године.¹ Тежња западних држава, на челу са САД, за светском хегемонијом и стицањем материјалних ресурса, маскирана ширењем пропаганде (борба против комунизма, диктатуре, увођење демократије, извожење „нашег тј. америчког/западног начина живота“ („our-way-of-life“) и сл.) и презиром према истини, у чему главну реч имају западни медији (радио, телевизија и штампа), довео је (а и даље доводи) до

разних ратова, државних удара, потреса и сличног које су, поготово у земљама тзв. Трећег света у Африци, Азији и јужној Америци, извршавале америчка влада и њени западни савезници.² Да би читалачкој публици макар мало осветлио поменути начин функционисања данашњих медија, нарочито на Западу, професор социологије Учитељског факултета Универзитета у Београду и новинар Слободан Рељић

* Аутор је спољни сарадник *Војног дела* и самостални истраживач – мастер историчар.

¹ То се дешавало и у ранијим периодима, али је врхунац досегнут у данашњем времену, и то од момента завршетка Другог светског рата 1945. године и почетка сукоба између Сједињених Америчких Држава (САД) и Совјетског Савеза (СССР) око превласти у свету.

² Иако је сличне или исте методе (ради сличних или истих циљева) спроводио и СССР, а данас Руска Федерација, као његов сукцесор, оне су ипак мање развијене и имале су, тј. имају много мањи и ограниченији утицај на светска збивања од оних које примењују САД и њени западни савезници. Међутим, у последње време, тј. од почетка 2010. године, чини се да и Русија има све више успеха у својој пропаганди која се, такође, спроводи путем медија (на пример Russia Today, Спутник, Глас Русије, итд.), првенствено зато што је преузела образац деловања америчких и других западних медија, као што су, на пример, CNN, CBS, NBC, BBC, SkyNews, Слободна Европа, Глас Америке, Дојче веле и сл.

написао је, 2016. године, социолошко-филозофско дело под називом *Медији и Трећи светски рат. Сматрајте се мобилисаним* у којем, на разумљив и прегледан начин излаже систем медијске пропаганде и последице које такав начин рада оставља на свет и светска збивања. Наиме, како је сам аутор књиге забележио, медији су данас, поготово на Западу, „мобилисани“ од државних власти и свакојаким (медијских, економских, фармацеутских, итд.) корпорација, па су многи данашњи новинари постали „новинари – ратници“ који су се потпуно предали њиховом служењу и изгубили изворну етику новинарства која гласи да оно мора бити тачно, објективно и независно.

За писање овог дела Слободан Рељић је, пре свега, користио богату, обимну и референтну литературу, као што су дела: Хана Арент, *Истина и лаж у политици*; Bahador Babak, *The CNN Effect in Action How the News Media Pushed the West toward War in Kosovo*; Хуго де Берг, *Истраживачко новинарство*; Карлос Кастанеда, *Приче о моћи*; Албер Ками, *Морал и политика*; Michael Mandel, *How America Gets Away With Murder – Illegal Wars, Collateral Damage and Crimes Against Humanity*; Густав ле Бон, *Психологија гомиле*; Кристофер Лаш, *Побуна елита и издаја демократије*; Рајт Ч. Милс, *Елита власти*; Peterd'AlroyJones, *The Consumer Society – A History of American Capitalism*; Слободан Рељић, *Одумирање слободних медија*; Жан Жак Русо, *Друштвени уговор*; Кристијан Фелбер, *Економија опште добробити*; Ерик Хобсбаум, *Доба екстрема – Историја кратког двадесетог века 1914–1991*; Ерик С. Рајнхарт, *Глобална економија – како су богати постали богати и зашто сиромашни постају сиромашнији*; Адорно Хоркхајмер, *Дијалектика просветитељства*; Jacques Ellul, *Propaganda – The Formation of men's Attitudes*; Јозеф Шумпетер, *Капитализам, социјализам, демократија*; Ђуро Шушњић, *Рибари људских душа – идеја манипулације и манипулације идејама*; Слободан Рељић, *Криза медија и медији кризе*; Noam Chomsky, *Secrets, Lies and Democracy*; Charles A. Reich, *The Greening of America* и још многа друга. Поред поменуте литературе, аутор је користио текстове и чланке са одређених интернет сајтова и из одређених штампаних медија (*Guardian*, *Вечерње новости* и сл.).

На почетку књиге Слободана Рељића налази се кратак текст норвешког писца Јенса Бјорнебоа под називом *Страх од Америке у нама*. Након њега следи ауторов пролог – *Зашто нас западни медији пре гурају у Трећи светски рат него што су спремни да установљују одржив мир?* Следи главни текст књиге који чини осам поглавља раздељених на бројне потцелине. У првом поглављу под насловом *Како је пропаганда, коначно, прогутала слободну штампу а новинаре претворила у ратнике* аутор објашњава процес нестајања слободних медија на Западу и њихово потпадање под утицај и власт државе и разних корпорација. У другом поглављу, под називом *Мирнодопске метаморфозе ратне пропаганде*, приказује се начин деловања западних мејнстрим медија (који се не разликује много од тактика коришћених у ратним ситуацијама) у различитим ситуацијама од краја Другог светског рата 1945. године, па све до данашњих дана. Треће поглавље (*Кратка историја спина – смртоносног вируса у крвотоку либералних друштава*) описује развој „спиновања“ и тзв. ПР-а³ на Западу као средства за манипулацију, извртање истине и формирање жељених ставова код људи. У четвр-

³ *Public relations* или односи са јавношћу.

том поглављу (*Новинар – професија ампутиране савести*) Слободан Рељић пише како на Западу (а и у свету) функционишу модерни новинари. Он сматра да је истраживачко новинарство готово потпуно нестало и да је то данас *професија ампутиране савести*. Појава активне руске контрапропаганде, оснивањем, у првом реду, телевизијске станице *Раша тудеј* (*Russia Today*), и поткопавање западне пропаганде тема је петог поглавља које носи назив „*Раша тудеј*” – *Велики заокрет у глобалном пропагандном рату и поткопавање индустрије нове колонијалне свести*. У шестом поглављу, под називом *Пред остварењем Кафкиног пророчанства*, говори се о последицама које стање у данашњим медијима, којима владају власти и разне корпорације, оставља у свету (на пример, анестезирање јавности на тај начин да друштво престаје да буде осетљиво на неправду и експлоатацију, технолошка незапосленост, тј. све веће запошљавање робота у фабрикама и отпуштање радника-живих људских бића из њих и сл.), док се у седмом поглављу (*Чин ноћног бриселског упокојавања Косовског мита*) говори о улози националних митова у битисању и начину живота разних народа (у овом поглављу је као пример узет Косовски мит код Срба) и скретању пажње на то да национални митови немају само штетне последице, како се то жели представити у великом делу владајућег естаблишмента западних друштава, па се, сходно томе, пропагира „мењање свести разних народа”, већ имају и позитивне последице, јер у себи често носе мноштво моралних поука. У последњем, осмом поглављу, под називом *Судбина земље и зла коб медијске природе*, аутор књиге се пита куда нас води данашњи мултиполарни свет и констатује да данас живимо у периоду много већег ризика од сукоба него у доба хладног рата (1945–1989).

Може се рећи да ова књига, у великој мери, тачно представља стање у данашњим медијима у свету, па тако и код нас. Она је, поред критике медија, истовремено и критика данашњег глобалног друштва, а нарочито његове владајуће класе. Зато се она може, без претеривања, сврстати у раван са књигама чувених америчких критичара данашњег светског друштвеног система, као што су Ноам Чомски, Дејвид Питерсон, Едвард С. Херман, Дајана Џонстон и остали.

Након главног текста књиге налази се ауторов епilog, затим списак литературе, индекс имена и каталогизација у Народној библиотеци Србије у Београду. Објавило ју је издавачко предузеће Catenamundi из Београда, а штампана је у 500 примерака у штампарији „Pi-press“ из Пирота.